

Nuorisovaltuuston lausunto lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun käyttöönottamisesta Tampereen kaupungissa

Tampereen nuorisovaltuusto kannattaa Aila DüNDAR-Järvisen tekemää valtuustoaloitetta lasten ja nuorten sähköisen aloitepalvelun käyttöönottamisesta Tampereella. Nuorisovaltuusto näkee, että aloitepalvelu edistäisi nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia Tampereen kaupungin päätöksenteossa. Lisäksi se madaltaisi lasten ja nuorten kynnystä tuoda omia kehitysehdotuksiaan, mielipiteitään ja ajatuksiaan kaupungin käsittelyyn heidän ikäänsä sopivimmalla tavalla.

Lapsilla ja nuorilla on jo nyt mahdollisuus saada ääntään kuuluviin kaupungin lasten parlamentin ja nuorisovaltuuston kautta. Vaikuttamistoimielimissä on edustettuna moninainen joukko eri taustoista tulevia ihmisiä, jotka ovat valittu demokraattisesti sekä omaavat suuren mandaatin edustaa tamperelaisia lapsia ja nuoria. Mutta lasten parlamentissa ja nuorisovaltuustossakin on vain pieni otanta lapsista ja nuorista. Aloitepalvelun käyttöönottaminen monipuolistaisi osallistumista sekä lisäisi merkittävästi vaikuttamismahdollisuuksia kaupungin päätöksentekoon. Lisäksi aloitepalvelun aloitteet voisivat tulla myös lasten parlamentin ja nuorisovaltuuston käsittelyn kautta tiedoksi kaupunginvaltuustolle, jolloin näiden vaikuttamistoimielinten mahdollisuudet kuulla lapsille ja nuorille tärkeistä sekä ajankohtaisista asioista laajentuisivat. Lasten parlamentille ja nuorisovaltuustolle tulisi aloitepalvelun myötä antaa myös mahdollisuus kommentoida aloitteita ennen kaupungin vastauksen antamista.

Aloitepalvelun käyttöliittymän tulee olla mahdollisimman helppokäyttöinen ja saavutettava. Sen integroiminen osaksi Tampere.fi -verkkosivuja on erittäin olennaista sujuvan käyttökokemuksen takaamiseksi. Palvelussa voisi olla nähtävillä käsittelyssä olevat aloitteet ja käsitellyt aloitteet sekä niihin saadut vastaukset, tällä tavoin lapset ja nuoret tietävät, onko aiheesta jo tehty aloitteita ja millaisen vastauksen aloitteet ovat saaneet sekä, ovatko aloitteet johtaneet jonkinlaisiin toimenpiteisiin.

Kuten DüNDAR-Järvisen valtuustoaloitteessa todetaan, vastaavanlainen palvelu on jo käytössä Helsingissä ja siellä se on toiminut lasten ja nuorten kanavana tuoda omaa ääntään kuuluviin. Ennen pandemiaa aloitteita jätettiin runsaasti ja niistä myös toteutettiin suuri osa.

Nuorisovaltuusto näkee erittäin tärkeänä, että lasten ja nuorten tekemät aloitteet saatettaisiin myös kaupunginvaltuuston käsittelyyn säännöllisin väliajoin ja, että kaupunki vastaisi jokaiseen tehtyyn aloitteeseen kohtuullisen ajan kuluessa. Esimerkiksi Helsingissä apulaispormestarit vastaavat aloitteisiin. Aloitepalveluun jätettyyn aloitteeseen annetun vastauksen tulisi olla mahdollisimman ymmärrettävässä muodossa, jotta lapset ja nuoret ymmärtäisivät sen.

Valtuustoaloite toteuttaisi lapsen oikeuksien sopimuksessakin mainittua lapsen oikeutta tulla kuulluksi häntä koskevissa asioissa ja oikeutta osallistua elämäänsä ja hyvinvointiinsa vaikuttaviin päätöksiin. Myös Suomen kuntalain 23 § perusteella jokaisella "kunnan asukkaalla on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa." Nuorisovaltuusto näkeekin, että tämänhetkisessä tilanteessa kuntalain 23 § ei täyty asianmukaisesti, sillä lapsilla ja nuorilla ei ole heille saavutettavaa mahdollisuutta tehdä aloitteita. Demokratia ei toteudu täysin jos ikään soveltuvaa vaihtoehtoa ei ole.

Lisäksi nuorisovaltuusto kokee aloitepalvelun edistävän nuorisolain 24 § toteutumista Tampereen kaupungissa: “kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevista asioista.”

Aloitepalvelun tulisi olla kielivalikoimaltaan laaja ja siinä tulisi ottaa huomioon kaupungin asukkaiden eri kieliryhmät. Palvelun tulisi olla ainakin suomeksi, englanniksi sekä ruotsiksi, jotta se olisi saavutettavissa mahdollisimman monelle lapselle ja nuorelle. Tampereen kaupungin tulee suunnata riittävästi resursseja aloitepalvelun markkinointiin, jotta mahdollisimman moni lapsi ja nuori tietäisi aloitepalvelun olemassaolosta.

Aloitepalvelu tulisi toteuttaa lasten ja nuorten ikään parhaiten soveltuvalla tavalla. Kuten valtuustoaloitteessakin todetaan, aloitteen sanamuodot tai oikeinkirjoitus eivät voi olla esteitä aloitteen jättämiselle. Lisäksi lasten ja nuorten jättämien aloitteiden tulee mennä suoraan aiheista vastaavien kaupungin työntekijöiden käsittelyyn, eikä heidän tarvitse tietää mihin kaupungin organisaation palvelualueen käsiteltäväksi aloite menee. Aloitteen teon yhteydessä olisi hyvä, että aloitteen tekijä jättäisi omat yhteystietonsa.

Nykyinen kuntalaisaloitepalvelu ei ole saavutettava ja se ei ole esteetön lasten ja nuorten käytettäväksi. Palveluun tulee kirjautua joko sähköpostin tai vahvan tunnistautumisen avulla. Vahvaan tunnistautumiseen tarvitaan verkkopankkitunnukset, joita suurimmalla osalla lapsista ja nuorista ei vielä ole. Kuntalaisaloitepalvelun käyttöohjeet eivät ole myöskään luettavissa lapsille ja nuorille ymmärrettävällä kielellä. Myöskään nuortenideat.fi -sivusto ei ole enään nykyaikainen järjestelmä ja sen aloitteiden käsittelyperiaate eroaa huomattavasti esimerkiksi Helsingin ja Espoon kaupunkien vastaavista nuorten aloitejärjestelmistä. Olisikin olennaista, että aloitepalvelu sisällytettäisiin jossain muodossa kaupungin hallintosääntöön nuorten aitojen vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi.

Nuorisovaltuusto esittää, että kaupungin hallintosäännön 144 §:n toinen kappale muutettaisiin muotoon: “Aloite tulee tehdä kirjallisesti, sähköisellä asiakirjalla tai aloitteen jättämistä varten tarkoitettussa palvelussa. Aloitteesta tulee käydä ilmi, mitä asia koskee, sekä aloitteen tekijän nimi, kotikunta ja yhteystiedot.”

Nuorisovaltuusto esittää myös, että kaupungin hallintosäännön 145 §:ään lisättäisiin maininta aloitepalvelun aloitteiden käsittelemisestä kaupunginvaltuuston kokouksissa Helsingin kaupungin toimintamallin kaltaisesti. Lisäys hallintosääntöön voisi olla seuraavanlainen: “Kaupunginhallituksen tulee esittää kaupunginvaltuuston tietoon lasten ja nuorten aloitteet, niiden johdosta suoritettujen toimenpiteet ja nuorisovaltuuston lausunto aiheesta kahdesti vuodessa.”

Nuorisovaltuusto näkee aloitepalvelun olevan linjassa muun muassa Unicefin lapsiystävällinen kunta -mallin toteuttamisessa Tampereella. Palvelu lisäisi nuorten osallisuuden tunnetta sekä toisi

positiivisia vaikuttamisen kokemuksia lapsille ja nuorille. Parhaimmillaan aloitepalvelu kannustaa jatkamaan vaikuttamista esimerkiksi lasten parlamentin tai nuorisovaltuuston toiminnassa.

Kuten Dündar-Järvinen valtuustoaloitteessaan toteaa, Aloitepalvelulla voisi olla myös toivottuja myönteisiä vaikutuksia kansalaisyhteiskunnassa toimimiseen ja äänestysaktiivisuuden parantamisessa jo ihmisen varhaisesta iästä lähtien.